

“ԹՈՂ ՏՈՒԷՔ ՄԱՆՐ ՏՂՈՅԸ ՈՐ ԻՆՍԻ ԳԱՆ.” ԴՈՒԿ. ԺԸ. 16:

ՀԱՏՈՐ Լ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 1, 1901

ԹԻՒ 3

ՊՂՆՁԷ ՕՁԸ

Ի՞նչ ազդու է պղնձէ օձին պատմութիւնը : Անպատին մէջ թափառելու երկար ժամանակը վերջանալու մտա էր, և Մովսէսի եղբայրը Ահարոն արդէն մեռած էր : Բայց իսրայէլի ժողովուրդը, հակառակ իրենց տրուած բոլոր սոսկալի դասերուն, տակաւին ազէկ մը չէր սորված Եհովայի հնազանդիւնը : Երբ Եղովթի երկրին բոլորտիքը կը պարտէին, ճամբորդութեան դժուարութիւններուն համար «ժողովուրդը Աստուծոյ դէմ ու Մովսէսին դէմ խօսեցան» : Այն ատեն Աստուծոյ պատժեց զանոնք բանակին մէջ բազմաթիւ օձեր զրկելով, որոնք «կիզող» կը կոչուին, կամ անոր համար որ անոնց խաճած տեղը կ'այրէր, և կամ անոր համար որ իրենց վրայ պայծառ կարմիր պիսակներ ունին : Այսպիսի օձեր հիմա կը գտնուին այն կողմերը, և Պէտէվի կոչուած Արաբները շատ կը վախնան անոնցմէ : Այն ատեն Աստուծոյ Մովսէսի հրամայեց պղնձէ օձ մը շինել այն օձերուն նման և ձողի մը ծայրը հաստատել, և ով որ պղնձէ օձին նայէր, կ'ապրէր : Բժշկելու կարողութիւնը օձին մէջ չէր, հապա Աստ-

ղութեամբ, այն ատեն կը փրկուինք :

ՈՎ Կ՛ՈՒՁԷ ՕԳՆԵԼ ՄԱՅՐԻԿԻՆ

Ի՞նչ բազմաշխատ և կարեկից կեանք մը կ'անցնէ մայրը առ հասարակ : Տանը և ընտանիքին պատասխանատուութիւնները և բեռներուն մեծ մասը անոր ուսերուն վրայ կը ծանրանան : Շատ անգամ գիշերները անքուն կ'անցընէ հիւանդ զաւակը սնուցանելու և անոր պէտքերը հոգալու համար, մինչ ընտանիքին բոլոր միւս անդամները իրենց սովորական հանգիստը կը վայելեն : Առաւօտուն ալ ինք առաջինն է որ կ'ելլէ նախաճաշ պատրաստելու հայրին և տղոցը համար, որպէս զի անոնք ուշ չմնան խանութ կամ գործանոց երթալու : Շատ տուներու մէջ արգուկելու (իւթիւլմէք) ե-

ուած կը բժշկէր, վասն զի անոր նա յողը կը ցուցնէր թէ կը հնազանդէր և կը հաւատար :

Եւ մեր Տէրը ինքզինք պղնձէ օձին կը նմանցնէ : Անիկա բարձրացաւ խաչին վրայ, ինչպէս որ օձը բարձրացաւ ձողին վրայ, և եթէ մեղքին յանցանքէն և ցաւէն ազատուիլ փափաքելով Անոր նայինք հաւատքով և հնազան-

վելու, տղայոց հանդերձները նոր և մաքուր պահելու և, հազնուելու պատրաստ վիճակի մէջ, ծալելով մէկդի դնելու գործը անոր վրայ կը ծանրանայ :

Եւ նոյն ժամանակ անոր արագաշարժ մատները պէտք է փակցնեն կոճակները, նորոգեն կոճակի ծակերը և կարկտեն հանդերձի պատառուածները

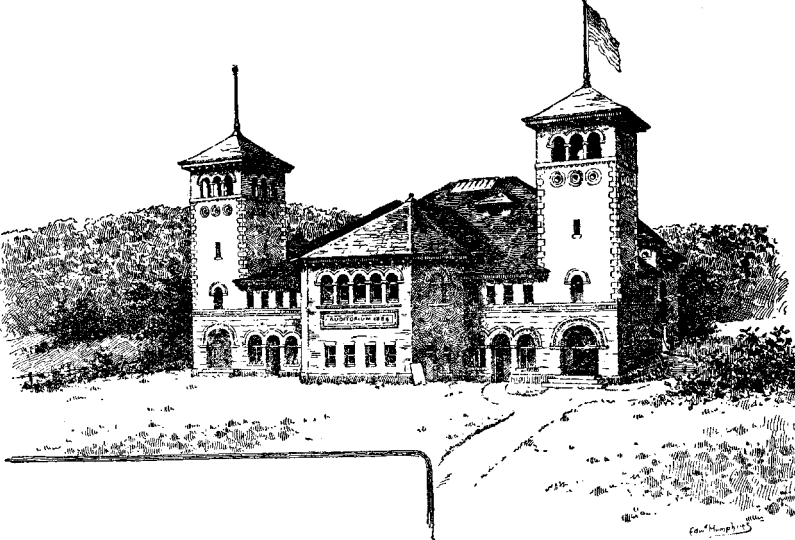
զորոնք տղաքը ըրած են ցատկը տելու
 և խաղալու առեն : Շատ անգամ նաև
 մօրը կ'իյնայ մաքուր և կոկիկ պահել
 սենեակները զորոնք մանչերն ու աղ-
 ջիկները թողած են մեծ անկարգու-
 թեան մէջ, ամէն տեսակ հանդերձնե-
 րով խառնակ, որոնք մէկ կողմ նետ-
 ուած են դպրոց հասնելու համար ան-
 պարեղնուն պատճառաւ : Մայրը պէտք
 է որ խաղաղեցնէ ամէն մէկ վէճ, միտք
 բերէ թէ ո՛ւր կը գըտ-
 նուի ամէն մէկ դպրո-
 ցական տոպրակ, պա-
 յուսակ, գլխարկ, վե-
 րարկու : Պէտք է որ
 կարեկցի և օգնէ երբ
 մատ մը կը կտրուի կամ
 ձեռք մը կ'այրի, և
 գործէ ու մտածէ ըն-
 տանիքին ամէն մէկ
 անդամին համար : Ի՞նչ
 ամայի տեղ մը պիտի
 ըլլար տունը առանց
 մայրին օգնութեանը՝
 ամէն մէկ դժուարու-
 թեան և նեղութեան
 առեն :

Տան մէջ գտնուող դեռահասակ-
 ները քիչ մը խորհելով և անձնազո-
 հութիւն ընելով կրնան մայրին բեռը
 թեթևեցնել և ուրախացնել ու սիրով
 անոր սիրտը : Պէտք է որ անոր փոք-
 ըրիկ հոգերը և պարտականութիւնները
 թեթևեցնելու պատեհութիւններ փըն-
 տուեն : Եթէ հարկ է, ձեր ընկերնե-
 րուն հետ խաղալը ընդմիջեցէք երբեմն
 երբեմն մէկ ժամ, կարող ըլլալու հա-
 մար նայիլ կիրք երած մանկիկը որ շատ
 յոգնեցուցած է մայրը : Առէք գործը
 մայրին յոգնած ձեռքերէն և համոզե-
 ցէք զանիկա որ քիչ մը պառկի և հան-
 գիստ առնէ, որուն շատ պէտք ունի,
 մինչ դուք անոր գործը կատարէք :
 Որչափ որ կրնաք, օգնեցէք անոր, իր
 կեանքը զուարթ և երջանիկ ընելու
 համար : Յիշեցէք որ անիկա իր կեան-
 քին ամենէն աղէկ մասը անցուցած է
 ձեզի ծառայելու և ձեզ խնամելու
 համար :

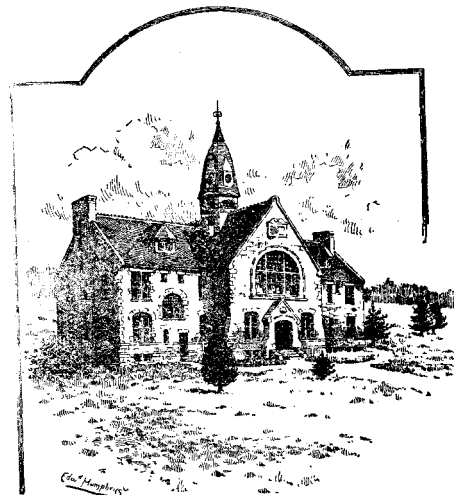
ՆՈՐԹ-ՉԵՆԻՍ ԸՆԿԵՐԱՆ

Անցեալ ամիս Հերմոն լեռան դըպ-
 րոցին վերաբերող երկու շէնքերուն
 պատկերները դրինք : Այն դպրոցը,
 որ մանչերու յատուկ է, հիմնեց վախ-
 ճանեալ Մր. Մուտի : Այս յոգուա-
 ծին հետ կը դնենք հիմա նաև աղը-
 կանց համար բացուած Նորթ-Չֆիլտ
 ձեմարանին երկու շէնքերուն պատ-

կերները : Այս ճեմարանն ալ, որ գե-
 տին միւս կողմն է, Մր. Մուտի հիմ-
 նած է 1879ին : Հարուստ բարեկամ-
 ներ ուրախութեամբ օգնեցին անոր
 որպէս զի ի գործ դնել իր փափաքը :
 Յիշեալ հաստատութեան ցուցակին մէջ
 կ'ըսուի թէ «ձեմարանը բացուած է
 գլխաւորապէս այնպիսի աղջիկներու
 համար, որ լաւ կարողութիւն և ան-
 կերդ նպատակներ ունին, որոնց տու-

ները հեռու են դպրոցէն և որոնք չու-
 նին միջոցներ սովորական գիշերօթիկ
 դպրոցներն երթալու : Այս ճեմարա-
 նին նպատակն է քրիստոնէական կա-

տարեալ դաստիարակութիւն մը տալ
 աղջիկներու : Տրուած կըթուլիւնը,
 ճեմարանին վարչութիւնը և ազդեցու-
 թիւնն այնպէս են որ կը հաւատացուի թէ
 շատ պիտի նպաստեն աշակերտուհիներ
 ըր բարի ընելու և շատ յարմար են զա-
 նոնք բարիք գործելու նուիրուող կեան-
 քի պատրաստելու համար :” Նորթ-Չ-
 ֆիլտ, ուր ծնած է Մր. Մուտի, շատ
 գեղեցիկ և առողջարար օդ ունեցող
 քաղաք մըն է : Գիշերօթիկ աշակերտ-
 ները տարին 100 տոլար (22½ օսմ. ոսկի)

կը վճարեն և ուսման ընթացքը աղէկ
 կարգադրուած է : ձեմարանին հողը
 1,000 արտավարէ աւելի է : Այդ հո-
 ղին վրայ ճեմարանը ունի գեղեցիկ
 լիճ մը, որուն վրայ աշակերտուհիները
 կը թիափարեն ամառը և կը չնկեն ձը-
 մեռը : Դպրոցական տարիին վերջին
 ցուցակին մէջ նշանակուած է 372 ու-
 սանող, և գրուած է թէ ճեմարանը
 235 ընթացաւարտ հանած է մինչև

1899 : Հոս ներկայաց-
 ուած երկու շէնքերէն
 մին է Լսարանը, որ շին-
 ուած է ամառնային
 ժողովներու համար որ
 կը գումարուին Նորթ-Չ-
 ֆիլտի մէջ, Հոն 2,500
 ուսանողներու նստա-
 րան կայ : ձեմարանը
 կը գործածէ զանիկա
 նուագահանդէսներու
 և մեծ ժողովուհներու
 համար : Միւս շէնքն է
 ուսանողներու դասա-
 րանը, որ դասառու-
 թեան բազմութիւ և
 յարմար սենեակներ և
 գիտութեան գործնական փորձերու
 համար աշխատանոց մը կը պարունակէ :
 Ասոնցմէ զատ կան ութ ուրիշ շէնքեր,
 որոնք կը պարունակեն աշակերտնե-
 րուն սենեակները, գրքատան շէնք մը,
 մարմնամարզարան մը և շոգեգործ լու-
 ացարան մը ճերմակեղէն հանդերձ-
 ներու համար :

ՉԻՆԱՐԷՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

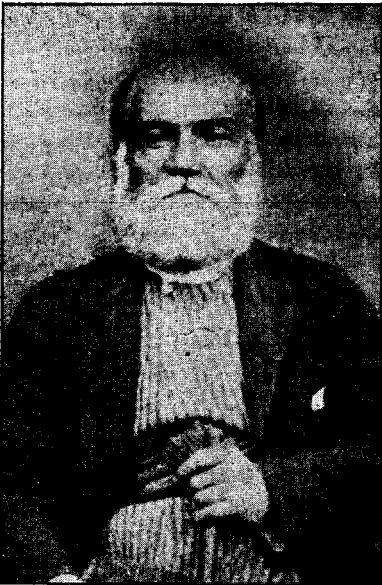
Պատ. Ս. Գէմպըլ Պրատն, որ Չի-
 նաստանի Ամոյ քաղաքին մէջ գործա-
 կալ է Բրիտանական Աստուածաշնչի
 ընկերութեան, Աւետարանի մը սա
 ուրախալի պատմութիւնը գրկած է .
 Ութ տարի առաջ մարդ մը թանթէ
 գեղէն որ Չինչիւի հարաւային դրան
 դուրսի դին կը գտնուի, քանի մը Աւե-
 տարան գնեց, որոնց մէջ կար Մատ-
 թէոսի Աւետարան մը : Անոր գեղը որ
 10,000է աւելի բնակիչ ունի, ժամա-
 նակաւ Միաստուածութիւն կը դաւա-
 նէր, բայց վերջին երկու երեք հար-
 իւր տարիներուս մէջ կուպայտութեան
 մէջ ինկած է : Սակայն գեղին կու-
 պայտական սովորութիւնները ուրիշ
 տեղերու նոյն սովորութիւններէն աւելի
 քիչ են : Յիշեալ մարդը տուն տարաւ
 իր Աւետարանները և կը կարդար զա-
 նոնք : Անոնք իր հետաքրքրութիւնը
 շարժեցին և բարձր ձայնով կը կար-

դար զանոնք իր բարեկամներուն: Սէհ Հիա անուն մարդ մը, որ անոր ունկընդորոզ բարեկամներուն մէջ կը գտնուէր, սքանչացաւ այն փոքրիկ գիրքին մէջի ճշմարտութեան գեղեցկութեան վրայ: Քանի մը տարի անցաւ, և այնպէս պատահեցաւ որ Ակիա, Աստուածաշնչի ընկերութեան գործակալներէն մին, վերոյիշեալ թանթէ գեղը գնաց: Հոն փողոցներուն մէջ քարոզեց և գիրքեր ծախեց. և վերջապէս մեծ խանութ մը եկաւ, ուր շատ ջերմ սիրով ընդունուեցաւ: Հրատարակեց թէ Աստուծոյ Սուրբ խօսքէն մասեր կը ծախէ: Սէհ Հիա ըսաւ, «Ո՛հ, ես գիտեմ քու գիրքերդ, շատ պատուական են անոնք, ներս եկուր և աւելի խօսէ անոր պարունակած վարդապետութեան վրայով:» Երկուր ժամանակ մտիկ ընելէ ետև, Ակիան հրաւիրեց իրեն հետ ճաշելու, և Ակիա շատ երջանկութեամբ լեցուած տուն գնաց: Վասն զի ոչ միայն Սէհ Հիա ունկըդրած էր փափաքով, հապա մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր այն ընդարձակ խանութին մէջ, փրկութեան աւետիսը լսելու համար, և անոնցմէ ոմանք ալ Սուրբ գիրք ծախու առած էին:

Տարի մը կամ աւելի անցած էր, և Ակիա կը քարոզէր Չինչիւի հարաւային դրան դուրսի կողմը սրահի մը մէջ: Պաշտօնէն ետքը ունկնդիրները ստակի հաւաքում մը ըրին սրահին վարձքը վճարելու համար, իւրաքանչիւրը մէյմէկ քիչ գումար տալով: Մարդ մը որ ներկայ էր, եօթը դահեկան տուաւ, ըսելով թէ կ'ուզէր օգնել այդ նպատակաւ: «Բայց մենք ստակ չենք առներ առաջին անգամ ունկնդրելու եկող բարեկամներէն, եղբայր», ըսաւ Ակիա: «Բայց ասիկա առաջին անգամը չէ», ըսաւ օտարականը: «Չէ՞ք յիշեր որ իմ խանութս եկաք և խօսեցաք ինձի Աստուծոյ վրայ, եղբայր Ակիա:» Անիկա Սէհ Հիա էր, որ ութ հազարամեթր հեռուէն եկած էր անգամ մին ալ լսելու համար ճշմարտութիւնը: Մատթէոսի Աւետարանին միջոցաւ ցանուած սերմը կը բուսնէր, կեանք կ'առնէր: Ակիայի ուրախութիւնը չափ չունէր, և միւս եղբայրներուն հետ միացաւ Բարի եկաք ըսելու այն նորեկին: Այդ օրէն ի վեր որ տարիէն աւելի կ'ընէ, Սէհ Հիայի եռանդուն դէմքը երբեք բացակայ չգտնուեցաւ պաշտամունքներէն: Շատ չանցած՝ բարեկամ մը բերաւ, Մր. Խօն, յետոյ ուրիշ մը, Մր. Քո Խոանը, և յետոյ ուրիշներ: Երէկ բաւական մեծ խումբի մը հետ ինձի

այցելեց տանս մէջ, խումբը երեսունէ աւելի էր, կը բողկանար այրերէ կիներէ և տղաքներէ, որոնք այդ օրը թանթէէ եկեղեցի եկած էին քալելով: Հիմա թանթէի բարեկամները Սէհ Հիայի առաջնորդութեամբ խանութ մը վարձած են իրբու առժամանակեայ եկեղեցի, և կը յուսանք թէ շատ չանցած պիտի գտնուի քարոզիչ մը որ աշխատի այս հաւատացեալ ժողովրդին մէջ: Միւսնոյն ատեն Սէհ Հիա զանոնք ամէն գիշեր իր տան մէջ կը հաւաքէ երկրպագութեան համար: Այրած է անիկա իր կուռքերը, և արտաքսած է իր տունէն կուսակալական սովորութիւնները, կուսակալները ըսած են քանի մը բնիկ եղբայրներու, որոնք հինգշաբթի օր թանթէ գացին իմ հետս, թէ Սէհ Հիա ճշմարտապէս անկեղծ է, սիրտը մաքուր է: Աստուծոյ ճշմարտ երկրպագող մըն է:»

Անիկա Մատթէոսի Աւետարանին մէկ օրինակին պատմութիւնն է:

ՊԱՏ. ԳՐԻԳՈՐ ԹԱՄԱՐԵԱՆ

Գեղացիի հազուատով մարդը, ուրուն պատկերը կը դնենք հոս, քրիստոսի մէկ խոնարհ ծառան էր, որ իր քարոզչական ամբողջ կեանքը անցուց իրբու հովիւ իշմէի Աւետարանական եկեղեցւոյն: Իշմէ գեղ մըն է լեռնագօտիի մը ոտքը որ խորբերդի դաշտին հարաւային սահմանը կը կազմէ: Յորդարուի աղբիւր մը, որ կը հասի ժայռէ պարիսպի մը վարի կողմէն, առատ ջուր կը մատակարարէ գեղին, և ջուրը կը վազէ կ'երթայ բաւական զօրաւոր հոսանք մը ձեւացնելով: Մենք հոն հովիւ գտանք Պատ. Գրիգորը երբ

1867ին խորբերդ գացինք, և կը կարծենք թէ անոր հովուական պաշտօնը 1863ին կամ 64ին սկսաւ: Անիկա գիտուն մէկը չէր, ոչ ալ պերճախօս քարոզիչ մը, բայց զինք կը յիշենք խորունկ համակրութիւնով: Այն յատկութիւնները, որոնք մեր աչքին զարկած են, անոր աղնիւ բնութիւնը, համբերութիւնը և քաղցրաբարոյութիւնն էին: Կը կարծենք թէ անոր բարեկամական համակրանքն էր որ զանիկա այնքան սիրելի ըրաւ իր ժողովրդին: Անոր մաքուր և զուարթ կեանքը իր քարոզած Աւետարանին յանձնարարական մըն էր իր ժողովրդին համար: Եւ անոր իր ժողովրդին վրայ ունեցած սէրը անոնց վատահոլութիւն կը ներշնչէր իր վրայ իրբու բարեկամի և հոգևոր առաջնորդի մը վրայ: Այսպիսի վատահոլութիւն հովիւ մը պէտք է վայելէ, որպէս զի բարձրագոյն օգտակարութիւն ունենայ: Այս է մեր ընդունած տպաւորութիւնը, թէպէտ Պատ. Գրիգորը մէկ անգամ միայն տեսանք վերջին գրեթէ երեսուն տարիներուն մէջ: Եւ պատմուեցաւ մեզի թէ երբ անիկա հրաժարական տուաւ, ըսելով թէ իր ժողովուրդը աւելի դեռահաս և աւելի կարող մարդու ծառայութիւններուն պէտք ունի, անոնք չընդունեցին անոր հրաժարականը, ըսելով թէ իրենց համար աւելի օգտակար է զանիկա տեսնել բեմին վրայ քան լսել ուրիշ մարդոց քարոզները: Մեզի բարեբաղդութիւն եղաւ որ 1882ին գիշեր մը անցուցինք անոր տան մէջ երբ վան կը վերադառնայինք մեր խորբերդ ըրած վերջին այցելութենէն: Պատ. Գրիգորի մահը պատահեցաւ 1895ին, և անոր բարի կինը Մարթա անկէ քանի մը տարի առաջ գնաց լաւագոյն աշխարհը:

ՄԱՆԿԻԿՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՄԵՎ ՕԳՈՒՏՈՐ

Առողջ մանկիկի մը փոքրիկ մարմինը շատ տաքութիւն կ'արձակէ: Շուտով կը տաքցնէ օրօրոց մը կամ անկողին մը երբ անոր մէջ դուրսի և աղուոր մը ծածկուի:

Երբ Տր. Բէյն իր ընկերներուն հետ կրօնական տնային հիւսիսային մասին մէջ կը գտնուէր, անգամ մը մահուան մօտ սառեցաւ: Այնքան մասձ էր որ բարեկամները մեծ դժուարութիւն կրեցին զանիկա տաքցնելով նորէն ապրեցնելու համար: Չանազան միջոցներ գործածուեցան նորէն տաքութիւն բերելու համար անոր մասձ մարմինն մէջ, բայց ամէն բան պարապ ելաւ: Վեր-

